

Sukupuolen pyöritystä

Pohjoismaalaisista, noin kolmikymppisistä naisnäyttelijöistä koostuvan Subfrau-ryhmän agenda on avoimesti sukupuolipoliittinen.

Ryhmä ei ota kantaa pelkästään teatterin sukupuolittuneisiin konventioihin vaan laajemmin koko yhteiskunnassamme vallitseviin sukupuolirooleihin.

Tällainen avoin kannanotto on enemmän kuin tervetullutta. Ja kuka muu kannanoton nykyään esittäisi kuin nuoret naiset, voisi lisätä.

Subfrau hyödyntää oivallisesti teatterin lajiin aina sisältyvän radikaalin potentiaalın leikitellessään niin perinteisillä roolijaolla kuin ylipäättään teatteriesityksiin kirjoitetuilla laji- ja tyylirajoilla.

Ryhmän uusin esitys, *The Subfrau Acts*, koostuu kahdesta näytöksestä, joiden koreografit ovat tuttuja turkulaisistakin yhteysesityksiä. Arja Tiilin *Stay with me* -näytöksen ja Sasha Pepelyaevin *The Papier Maché* -esityksen yhteydessä on tosin harhaanjohtavaa puhua pelkästään koreografiasta, sillä molemmat teokset ovat fyysistä, kineettistä teatteria, jossa yhdistyy niin teksti, liike, musiikki kuin esineteatteri.

Valinnan vaikeus

Tiili hyödyntää teoksessaan ryhmän yhtä tavaramerkkiä, nimittäin drag king -esittämistä, mikä onkin yksi keino heilutella biologiaan palautuvaa ajattelua sukupuolesta. Miehiksi pukeutuneet naiset brassailevat erilaisilla asennoilla, uhmaavat itserakkaina yleisöä. Sukupuolileikki vietään vielä pidemmälle kun nämä drag king -hahmot alkavatkin esittää erilaisia naishahmoja.

Stay with me todentaa toki ajatusta, että sukupuolen voi valita esittämällä sitä. Mutta samalla teos kyseenalaistaa valinnan vapauden. Tämä tuodaan esille esiintyjien omien tekstien kautta. Niissä he kertovat tunnustuksellisia tarinoita siitä, mitä oli olla 15-vuotias tyttö.

Yksi tarina painottaa tyttöyteen liittyvää ylisuorittamista, ylikilteyttä, alttiutta olla aina paras. Toinen tarina taas puhuu äidistä, joka aina sivuutti itsensä eikä koskaan ottanut omaa paikkaansa.

Näiden tarinoiden kautta esitys tekee selväksi, miten naisukupuoleen sosiaalistetaan jo kasvatuksen myötä, ja silloin valinta on jo valmiiksi tehty.

Tiili itse kuvaa teostaan sanalla

”hiphopdiscopomusicalperformancemix”. Siitä onkin kyse, kun neljä naista tanssii hiphop-tyyliin tai esittää Tiilin liikekielelle ominaisia viittoma- ja elekielikohtauksia, joilla pyritään tuomaan esiin käyttymisen kaavamaisuutta. Ruotsalainen Lotten Roos nousee esiin ei pelkästään hienosti tehtynä uhoavana drag king -hahmona vaan myös laulajana.

Esitys sisältää myös parodiaa näennäisesti keskustelevista tv-ohjelmista ja erilaisista kilpailuista. *Stay with me* on ihan hauska kooste sukupuolen painolasteista ja ylimerkityksistä, mutta se hukkaa kohdentamisen matkan varrella. Esitys toimii esiintyjensä vastaansanomattoman karisman ja yksittäisten kohtausten varassa, ei niinkään kokonaisuutena.

Paperimaniaa

Pepelyaevin paperin pureksimiseen keskittyvässä teoksessa sukupuolikäsitteet eivät ole niin pinnassa kuin Tiilin teoksessa. 1800-lukulaisiin vaatteisiin puetut naiset tanssivat, soittivat, puhuvat ja elehtivät toisiinsa yllätyksellisesti yhdistyvässä kohtauksissa. Tiilin teoksen nykyaika siis vaihtuu Pe-

pelyaevin visiossa menneitten aikojen venäläiseen melankoliaan ja sentimentaalisuuteen. Ainakin päällisin puolin.

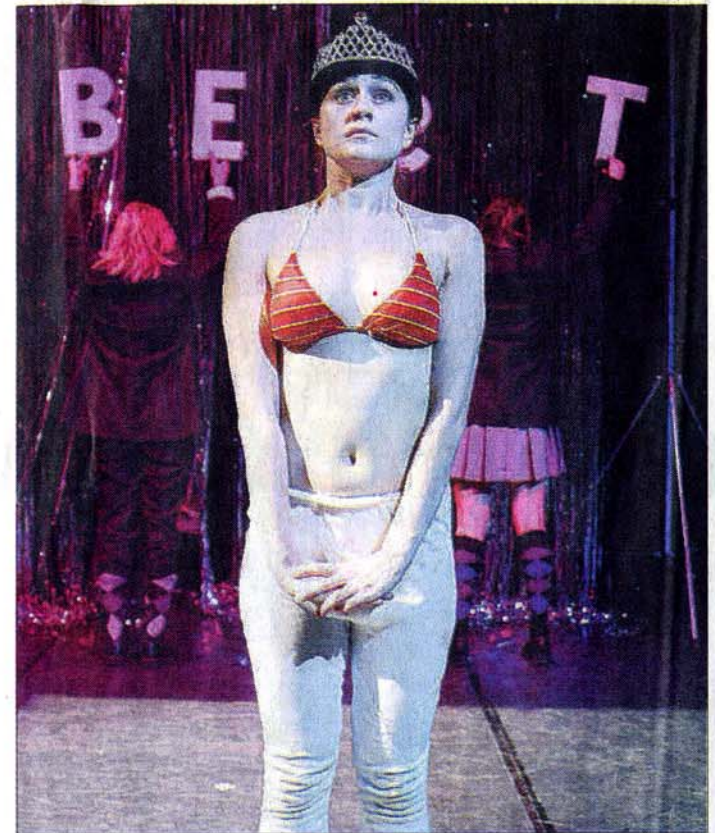
The Papier Maché on nimittäin huiman absurdi pyöritys, jonka keskiössä on paperin aikaansaama mania. Paperi vääntyy teoksessa vaatteiksi, kirjeiksi, lipuiksi, ruuaksi. Ja nimenomaan paperille kirjoitetut sanat välittävät merkityksiä niin sukupuolten valta-asemista kuin rakkaudesta.

Naiset ahmivat paperia, tekevät siitä lyömä-aseita, kääriytyvät paperiin, repivät ja raastavat, heittelevät paperia. Daniil Harmsin tekstinkappaleet lisäävät koko esityslanteen absurdiutta.

Paperin vastavoimana toimivat teoksessa saksat, joilla on voima leikata paperin mahti kappaleiksi. Saksi-kohtauksissa naiset ottavatkin paperin totaalisesti haltuunsa. Erityisen hauskaksi muodostuu kohtaus, jossa naiset esittävät saksilla musiikkikappaleen rytmiseen muunteluineen.

Pepelyaevin visioinnin hurjuus kantaa alusta loppuun. Subfrau naiset saavat tuoda teoksessa koko ilmaisukapasiteettinsa hienosti esiin.

KAISA KURIKKA

Sonja Ahlfors Arja Tiilin koreografiassa *Stay with me*.

TANSSI

• Subfrau: *The Subfrau Acts*. Act I: *Stay with me*. Koreografia Arja Tiili, musiikki kooste, puvut Marja Uusitalo, teksti Subfrau. Act II: *The Pa-*

pier Maché. Koreografia Sasha Pepelyaev, musiikki kooste, puvut Charlotta Lundgren, Sonja Eriksson, Kirsi Vainikainen, teksti Daniil Harms. Lavastus Metti Nordin, valot Pasi Pehkonen. Vierailuesitys 20.4. Åbo svenska teaterin Studiossa.